

## ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема: Критичний аналіз тексту

### План

1. Критичне читання за допомогою методу «INSERT».
2. Перевірка правдивості інформаційних джерел.
3. Аналіз та осмислення логічних помилок в тексті.

### Методичні рекомендації

☝ Для виконання **першого практичного завдання** необхідно прочитати та проаналізувати уривок з робота Жана Бордріяра «Симулякри та симуляції» за допомогою адаптації методу «INSERT» (Interactive Noting System for Effective Reading and Thinking), розробленого Д. *Воган* та Т. *Естес*. Бажано використовувати наступні маркери: «+» - відомо, «-» - невідомо, «!» - цікаво, «?» - незрозуміло. Студент-магістр може запропонувати своє маркування, або використовувати інші символи, які зустрічаються у чернетках відомих суспільно-наукових діячів.

Ж. Бодрійяр: «Диснейленд - це прекрасна модель всіх порядків симулякрів, які перетинаються між собою. Це перш за все гра ілюзій та фантазмів: пірати, межові території, світ майбутнього і таке інше. Це уявний світ, як вважається, причина успіху закладу. Проте, набагато більше юрбу відвідувачів приваблюють соціальний мікрокосм, релігійна насолода мініатюрою реальної Америки з усіма її перевагами та недоліками» [2, с. 20]. Після маркування необхідно зробити аналітичну таблицю, де зафіксувати основні образи прочитаного тексту та зробити аналітичний висновок.

#### Приклад таблиці:

«+»	«-»	«!»	«?»


☝ При виконанні **другого практичного завдання** необхідно звернутись до методу перевірки істинності наведеного повідомлення. Викладач пропонує студентам актуальне повідомлення у агенції новин (газеті, журналі) та дає можливість проаналізувати його. Для аналізу бажано використовувати українські інформаційні ресурси, такі як: <https://www.unian.net/>, <https://www.segodnya.ua/>, <https://zn.ua/>, <https://korrespondent.net/>, <https://telegraf.com.ua/>, <https://www.ukr.net/>, <https://apostrophe.ua/> та інші.

Задля покращення осмислення інформації необхідно використовувати кластер – як графічний метод критичного аналіз тексту, який передбачає осмислення інформації на основі визначення організації та взаємодії основних смислових одиниць навколо теми дослідження.

Рефлексія за цим завданням має проходити на основі методу перевірки істинності повідомлення, який розробив Т. Чатфілд [3, с. 250] та сформулював його у вигляді сімох питань:

1. Яку мету переслідує публікація даної інформації?
2. Що знають та чого не знають автори даного джерела інформації?
3. Чи були підтверджені або спростовані ці заяви у іншому місці?
4. Що необхідно знати, щоб перевірити дані відомості, щоб було більше інформації?
5. Тут задіяне логічне мислення або щось інше?
6. Якщо логіка присутня, то якого вона типу та якості?
7. Якщо логіка відсутня, то що має місце і чому?

У підсумку роботи за цим питанням студент має презентувати свою схему-кластер та аналітичний висновок щодо правдивості обраного інформаційного повідомлення.

 **Для відповіді на третє питання** необхідно звернутись до розуміння основних логічних помилок у тексті, які виділяє С. Абрамович. Він наводить наступний перелік:

1. *Підміна тези* ( Наприклад: «Вивчати логіку непотрібно, бо можна без неї прожити»).
2. *Недоведена основа доказу* (Наприклад: «Пора відкинути церковну мораль як застарілу»),
3. *Визначення невідомого через невідоме* (Наприклад: «Атман – це індивідуальний прояв Брахмана»).
4. *Подання визначення через заперечення* (Наприклад: «Трамвай збудувати – це вам не ішака купити» (І. Ільф та Є. Петров)).
5. *«Коло» в доказі* (Наприклад: «Якщо ти цього не втрачав, то ти його маєш». – «Чи втрачав ти роги?»).
6. *Неврахування полісемії слова* (Наприклад: «Чи будемо ми сьогодні ввечері дивися фільм?» - Подивимося»).
7. *Об'єднання неспіввідносних понять* (Наприклад: «Цей чоловік має прекрасні жінку та авто»).
8. *Повторення доказу* (Наприклад: «Цього не може бути, бо такого не може бути»).
9. *Поспішні висновки після недбалого перерахування фактів* (Наприклад: "Оскільки поруч зі слідами багатьох первісних людей часто знаходять рештки людиноподібних істот, це означає, що саме ці істоти розводили багаття").
10. *Модель «Після цього, отже, по причині цього»*. (Наприклад: «Після ворожіння про дощ пішов дощ. Отже, ворожіння – це причина дощу»).
11. *Нерозрізнення бачення об'єктів дії* (Наприклад: «Іван - сирота. Його батько помер, коли йому було 26 років ») [1, с. 166-167]. Студентам дається практичне завдання на п'ятнадцять хвилин, яке передбачає формулювання трьох власних прикладів за вказаним переліком основних видів логічних

помилки. Робота проводиться у зошиті та презентується аудиторії для обговорення.

### Література

1. Абрамович С. Д. Чікарькова М.Ю. Риторика: Навч. посіб. Львів: Світ, 2001. 240с.
2. Бодрийяр. Ж. Симулякры и симуляции. [пер. с фр. А. Качалова]. Москва: Издательский дом «ПОСТУМ», 2015. 240 с.
3. Чатфилд Т. Критическое мышление. Анализируй, сомневайся, формируй свое мнение. Санкт-Петербург: ООО «Альпина Паблицер», 2019. 1391 с.
4. Шмідт В.Р. Мистецтво задавати питання. URL: <http://megasite.in.ua/52433-mistectvo-zadavati-pitannya-mini-trening-mislennya.html> (дата звернення 24.09.2018).